

ใครๆในเวลานั้นก็รู้กันว่าอ้ายก้องเป็นคนขี้จู้ (มักกล่าวเท็จ) จู้ไม่เลือกว่าเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นธูเจ้า (พระสงฆ์) หรือเป็นพระยาเจ้าเมือง

เรื่องที่ก้องหลอกพ่อแม่ มีเรื่องเล่าดังนี้

วันหนึ่งก้องลาพ่อแม่ไปเที่ยวที่ไกล หายหน้าไปหลายวัน พอกลับมาก็เล่าให้พ่อแม่ฟังว่าที่ไปเที่ยวมานั้นม่วน (สนุก) มาก คำขายก็ดี พ่อค้าวัวต่างวัวหลัง (ขายดี ของที่บรรทุกหลังวัวมาหมดเกลี้ยง) ทำให้ก้องอยากเป็น พ่อค้าวัวต่างบ้าง ขอให้พ่อช่วยซื้อวัว ซื้อสินค้าให้ แล้วชวนพ่อไปค้ากับคนที่เมืองนั้น พ่อเองตั้งนึกกลัวว่าก้อง จะจู้เอาอีกอย่างที่แล้ว ๆ มา แต่ก้องก็ยืนยันว่าคราวนี้จะไม่จู้แน่นอน ทั้งพ่อก็กำกับไปเองด้วย ไม่ต้องกลัวว่า ก้องจะทำเหลวไหลให้เสียเงินเสียทอง พ่อแม่จึงยอมตกลงซื้อวัว ซื้อของบรรทุกไปค้าขายกับก้อง

เมืองที่ว่าค้าขายดีนั้นดีจริงเหมือนก้องพูดพ่อกับก้องขายของหมด ซื้อไปขายมาได้เงินมากได้กำไรจนเพลินไป เกือบจะไม่ได้กลับบ้านปิ้งเมือง (กลับบ้านกลับเมือง) อยู่มาวันหนึ่งก้องเตือนพ่อขึ้นว่า จากบ้านมานานแล้วนึก เป็นห่วงแม่อยากกลับไปเยี่ยม พ่อก็เห็นดีด้วย แต่ขณะที่กำลังซื้อขยาคล่อง ถ้ากลับไปก็เสียตาย จึงตกลงกันว่าให้พ่อค้าขายอยู่ทางนี้ ให้ก้องกลับไปเยี่ยมแม่คนเดียวเอาเงินเอาทองที่ทำมาหาได้ไปฝากแม่ด้วย

ก้องรับเงินทองจากพ่อแล้วออกเดินทางไป แต่ไม่ตรงไปหาแม่เดียว เที่ยวไกลไปไหน ๆ จนเงินทองหมดตัวจึง กลับไปหาแม่ พอพบหน้าแม่ก็ทำเป็นเศร้าโศกร้องไห้ฟูมฟายว่าไปมาคราวนี้พาพ่อไปล้มไปตาย ข้าวของสมบัติ อะไร ๆ ที่ติดตัวไปก็ล้มหมด พ่อตายทำบุญให้แล้วก็รีบกลับมาแม่นี้แหละ อู๋ (พุด) อย่างนี้แล้วก็แนะแม่ว่า เวลานี้พ่อก็หาไม่แล้ว (ตาย) ควรขายบ้านเก่าเสียแล้วย้ายไปเมืองอื่นที่ทำมาหากินได้ดีกว่าเมืองนี้ ก้องจะอยู่ ช่วยแม่ค้าขาย ไม่จากแม่ไปไหนอีกแล้ว แม่กำลังเศร้าโศกเสียใจก็ตกลงทำตามที่ก้องแนะนำ ขายบ้านเก่าแล้ว ย้ายมาอยู่ที่ใหม่แล้วแม่ก็ยังไม่หายเสียใจ ร้องไห้คิดถึงพ่ออยู่เสมอ ก้องจึงปลอบแม่ว่า ‘ แม่อย่าร้องไห้เสียใจ ไปนั่งเลย ไหน ๆ พ่อก็ตายไปแล้ว นึกหาเอาใหม่ก็แล้วกัน ‘ แม่ตอบว่า ‘ จะหาคนเหมือนพ่อไม่ได้แล้ว ถ้าได้ อย่างพ่อก็จะเอาใหม่ ‘ ก้องจึงบอกแม่ว่า ‘ ถ้าต้องการอย่างนั้นก็บ่ยาก แต่ก่อนเมื่อข้าเที่ยวไป ข้าปะพ่อชาย คนหนึ่งเหมือนพ่อไม่ผิดกันเลย ข้าจะไปชักมาให้แม่ ‘

ครั้นแล้วก้องก็ลาแม่ไป กลับไปหาพ่อที่คอยฟังข่าวอยู่ ก้องพบพ่อทำเป็นร้องไห้รำพันรำไรว่ากลับไปบ้านนี้ เคราะห์ร้ายมาก ไม่ได้พบหน้าแม่ แม่ตายเสียแล้วตั้งแต่ยังค้าขายกันอยู่ บ้านช่องก็เสียหายเป็นของเขานอื่นไป แล้ว พ่อได้ยินว่าแม่ตายเสียแล้วอย่างนั้นก็เสียใจมาก ร้องไห้คิดถึงแม่อยู่หลายวัน วันหนึ่งก้องได้ช่อง (ได้ โอกาส) ก็เข้าไปปลอบพ่อว่า ‘ พ่ออย่าร้องไห้ไปเลย เมื่อก่อนที่ข้าเที่ยวไป ข้าปะหญิงคนหนึ่งเหมือนแม่ไม่มี ผิด เมื่อพ่ออยากเห็นข้าจะพาไปที่บ้าน ‘

ก้องชักพ่อกลับมาหาแม่ที่เมืองที่แม่ย้ายมาอยู่ใหม่ แล้วรีบหนีไปเที่ยวเสียที่อื่นต่อไป พ่อแม่พบกันนึกว่าเป็นพ่อชาย แม่หญิง ที่เหมือนคู่เก่าของตนที่ตายไปแล้ว ก็ดีใจมาก ตกลงอยู่กับกันต่างคนต่างนึกว่าตนได้คู่คนใหม่

อยู่มาวันหนึ่ง แม่บ่นถึงก้องว่าหายไปนานแล้วไม่กลับ ไปเที่ยวจู้อยู่ที่บ้านไหนก็ไม่รู้ พ่อได้ยินออกชื่อก้องก็สงสัย ซักถามกันขึ้น ก็ความแตกต่างต่างคนมีลูกชื่อก้องชื่อจู้คนนั่นเอง ลูกหลอกให้มาได้กันเหมือนได้ผิวใหม่เมียใหม่

ส่วนที่ก้องจู้เจ้านั้น มีเรื่องเล่าว่า

อาจารย์เจ้าวัดหนึ่งเป็นคนซื่อหวง ถึงหน้าต้นไม้ในวัดออกลูกออกผล อาจารย์ก็ป้องกันแข็งแรงกลัวว่าใครจะมา ขอมมาขโมย คราวหนึ่งมะม่วงในวัดออกลูกมากมาย คนในวัดและชาวบ้านแถวนั้นรู้ดีว่าเจ้าวัดหวงมาก ถึง อยากรู้อะไร ก็คงไม่ยอมให้มะม่วงใคร ก้องอยากลองดีจึงบอกกับพ่อว่าฉันจะเอามะม่วงในวัดมาให้พ่อกินให้ได้ พ่อก็หัวเราะประมาทหน้า แน่ใจว่าเอาของท่านมาไม่ได้ ก้องทำพินกับพ่อว่า ถ้าเอามาได้พ่อจะให้เท่าไร พ่อ บอกว่าได้มะม่วงมาลูกหนึ่งจะให้พันตำลึงทอง ก้องจึงรับอร่างถ้าได้พันตำลึงทองจะเอามาให้พ่อตะกร้าใหญ่ ไม่ ต้องนับว่าก็ลูก แล้วก็แต่งตัวโอ้อวด ลงเรือหายหน้าไป ๒ - ๓ วัน พ่อก็ไม่รู้ว่าก้องไปไหนพอลกลับมา ก้องรีบมาที่ วัดเข้าไปเคารพอาจารย์เจ้าวัด แล้วบอกว่า ‘ ข้าพเจ้าเป็นคนรับคำสั่งท่านพญาเจ้าเมืองให้มาตรวจดูสถานที่ใน วัดท่านจะมาแปง (สร้าง) หอหลวง ท่านให้มาถามอาจารย์ก่อนว่าจะยอมอนุญาตให้สร้างหรือไม่ ’ อาจารย์ เจ้าวัดเห็นก้องแต่งตัวภูมิฐาน ท่าทางดี นึกว่าพญาเจ้าเมืองใช้ให้มาจริง ๆ ก็บอกอนุญาตให้ก้องเที่ยวเดินไปทั่ว วัด ตรวจไปพลางเอาเชือกเที่ยววัดตรงนั้นตรงนี้ทำท่าเหมือนจริง ครั้นวัดและจุดได้เสร็จแล้ว ก็บ่นดั่ง ๆ ให้เจ้า วัดได้ยินว่า ‘ สะตายสะตาย (เสียตาย) มะม่วงต้องตัด หอหลวงนี้ใหญ่โตมาก กินที่ไปถึงต้นมะม่วงพวกนี้ด้วย ’ อาจารย์เห็นว่าได้หอหลวงใหญ่ถึงจะตัดมะม่วงสักต้นก็ยอม และเมื่อไหน ๆ จะตัดมะม่วงอยู่แล้ว ก้องจะเก็บ เอาลูกไปบ้างก็ได้ไม่หวงเอาไว้เหมือนแต่ก่อน ทั้งก้องก็เป็นคนที่จะไปนำพญาเจ้าเมืองมาแปงหอหลวงในวัดนี้ จึงให้ก้องเก็บมะม่วง

เอาไปตะกร้าหนึ่ง

ก้องเอามะม่วงไปให้พ่อ พ่อร้องทวงตำลึงทองตามที่พ่อสัญญาไว้ พ่อกลับร้องด่าเอาว่า ‘ มึงรู้จักจู้เจ้าเอามา มะม่วงมาได้ กูไม่รู้จักจู้ใคร จะเอาค่าที่ไหนมาหื้อ (ให้) มึงตั้งพัน ’

ส่วนเรื่องที่ก้องจู้พญาเจ้าเมือง มีว่า

พญาเจ้าเมืองรู้ว่าก้องเป็นคนซื่อ ใใคร ๆ ก็เสียรู้ นึกอยากลองปัญญา จึงให้คนไปหาตัวมาเฝ้าแล้วทำให้จู้ตัวบ้าง ดูว่าตนจะหลงเชื่อเสียรู้ก้อง หรือไม่ ก้องก็รับปากว่าจะลองดู แล้วทูลขอเอาไว้ก่อนล่วงหน้าว่าอย่าเอาโทษตน เป็นอันตราย ไม่ว่าจะทำให้พญาเสียรู้สักแค่ไหน เจ้าเมืองก็รับคำแล้วบอกให้ก้องเริ่มได้ แต่ก้องบอกว่าจู้ เจ้าเมืองในวังไม่ได้ ต้องออกไปข้างนอกไกล ๆ แล้วพาเจ้าเหนือหัวเดินออกไปนอกเมืองไกลจนถึงบวก (หนอง น้ำ) แห่งหนึ่ง แล้วทูลขอให้เจ้าเมืองลงไปยืนในหนองน้ำนั้น ตนจะจู้ให้ขึ้นจากหนองน้ำให้ได้ พญาเจ้าเมืองก็ลงไป ในหนองน้ำแล้วตั้งใจว่าก้องจะจู้อย่างไรก็ไม่ยอมขึ้น

พอเจ้าเหนือหัวลงไปอยู่ในหนองเรียบร้อยแล้ว ก้องก็ร้องทูลว่า ‘ ข้าพเจ้าจู้ให้ท่านเดิน

ออกจากวังมานอกเมืองไกลแค่นี้แล้ว ส่วนที่จู่ให้ลงไปอยู่ในน้ำนั้นจะขึ้นหรือไม่ก็ตามพระทัยเถิด ‘

ก้องกล่าวดังนั้นแล้วก็ถวายบังคมลากลับไปเสียเฉย ๆ พญาเจ้าเมืองก็รู้ว่าเสียท่าก้องเสียแล้ว และตั้งแต่เสียรู้ ก้องวันนั้นแล้วก็ผูกใจเจ็บอยู่เสมอ วันหนึ่งจึงให้ไปจับก้องลงโทษ ให้เอาใส่หีบไม้ล่อ (โพล) แค่ออกแล้วแขวน เอาไว้บนต้นไม้ริมแม่น้ำใกล้ทางหลวง แขวงประจันเอาไว้เจ็ดวันให้คนทั้งหลายดูหน้าคนบังอาจจู่เจ้าเหนือหัว เมื่อครบเจ็ดวันแล้ว จะให้โค่นต้นไม้ตกแม่น้ำไปให้ก้องจมน้ำตายอยู่ในหีบไม้ใบนั้น

ผู้คนที่พามาดูอัยก้องซึ้งกันมากมาย ในเย็นที่ก้องจะต้องตายนั้น เศอญอ้ายเงี้ยวตาฟางคนหนึ่งเดินมุ่งง่ามมา ก้องแลเห็นแต่ไกลก็ดีใจมาก ร้องเรียกให้เข้ามาใกล้ ๆ เงี้ยวตาฟางจึงถามว่าก้องเป็นใคร ก้องบอกว่าตนเป็นคน ตาบอด หมอรักษาตาเอาใส่หีบแขวนไว้ เวลานี้ตาหายแล้วเห็นดีแล้ว เงี้ยวตาฟางอยากตาดีบ้าง จึงขอให้ก้อง ช่วยเอาตัวใส่หีบแขวนไว้ เงี้ยวจึงช่วยก้องออกมาแล้วเข้าไปอยู่ในหีบแทน ครบกำหนดเจ็ดวัน เพชฌฆาตก็มา โค่นต้นไม้ เงี้ยวตาย ส่วนก้องพ้นตายไปได้ แล้วก็ไปเฝ้าเจ้าเมือง เจ้าเมืองแปลกใจว่าเหตุใดก้องตากน้ำแล้วยัง ไม่ตาย ก้องจึงทูลเรื่องขึ้นแล้วว่า ‘ ตกน้ำไปจริงแต่ไม่ตาย ได้ไปเที่ยวถึงเมืองพญานาค เมืองนั้นสนุกสนานมาก มีแต่ผู้หญิงงาม ๆ ทั้งเมือง ไม่มีผู้ชายเลย ‘ แล้วขยายเรื่องจนเจ้าเมืองอยากไปบ้าง ขอให้ก้องช่วยจัดการให้ได้ ไปเที่ยวถึงเมืองพญานาค ก้องจึงเอาเจ้าเมืองใส่หีบทิ้งน้ำ เป็นอันว่าพญาเจ้าเมืองไม่ได้กลับมาครองบ้านเมือง อีกต่อไป

ส่วนก้องกลับมาเฝ้านางเทวี ชายาเจ้าเมือง เล่าว่าเจ้าเมืองไปอยู่เมืองพญานาค มีความสุขสนุกสนาน ไม่ยอม กลับบ้านเมืองอีกแล้ว มอบให้ก้องเป็นพญาแทน ส่วนเจ้านางเทวีนั้น พญาสั่งว่าอย่าให้เอาผู้ใดเป็นผัวนอกจาก ก้อง อัยก้องซึ้งก็ได้เป็นพญาแต่นั้นมา

คติสอนใจจากนิทานพื้นบ้านภาคเหนือเรื่องนี้:

“คนโง่ยอมเป็นเหยื่อของคนฉลาด”